

DELIMITAREA NULITĂȚII DE ALTE CAUZE DE INEFICACITATE A ACTULUI JURIDIC CIVIL

Sergiu BOCA,
doctorand

SUMMARY

This scientific article relates to the issue of nullity delimitation vis-a-vis other cases of ineffectiveness of the civil juridical act. Nullity, as sanction provided within the civil law, must be differentiated from other ineffectiveness cases. It is mandatory to make this delimitation because each case of civil juridical act is subject to a distinct juridical regime.

* * *

Articolul este consacrat problematicii delimitării nulității față de alte cauze de ineficacitate a actului juridic civil. Nulitatea, ca sancțiune de drept civil, trebuie clar deosebită de alte cauze de ineficacitate. Efectuarea acestei delimitări este absolut necesară, deoarece fiecare cauză de ineficacitate a actului juridic civil este supusă unui regim juridic distinct.

Delimitarea nulității față de alte cauze de ineficacitate a actului juridic civil are menirea de a întregi imaginea asupra nulității și, totodată, de a înlătura pericolul confundării ei cu alte instituții de drept civil cu care, după cum vom arăta, se aseamănă, dar față de care se și deosebește radical.

Necesitatea efectuării operației juridice de delimitare se impune imperios sub presiunea raționamentelor atât de ordin teoretic, contribuind la înțelegerea lor corectă, cât și cu importantă rezonanță practică, determinând regimul juridic aplicabil fiecărei cauze de ineficacitate.

Înainte de a trece nemijlocit la exercițiul delimitării nulității față de alte cauze de ineficacitate a actului juridic, este necesar a elucida întâi de toate sensul noțiunii de ineficacitate.

Astfel, scopul urmărit de părți prin încheierea actelor juridice este producerea anumitor efecte. De cele mai multe ori acest scop este atins, iar rezultatul practic obținut prin realizarea deplină a efectelor actului. Există însă și situații când, din cauze concomitente sau subsecvente încheierii actelor, acestea nu-și produc efectele fie temporar, fie definitiv, ori după ce efectele s-au produs, în totul ori în parte, sînt desființate fie retroactiv, fie numai pentru viitor.

Înțelegând în sens larg, ineficacitatea subsumează toate acele cazuri în care, din diferite cauze, un act

juridic nu-și produce efectele, total sau parțial, definitiv ori vremelnic. Ea poate fi rezultatul voinței părților sau al unui fapt independent de această voință, după cum poate opera de drept sau numai dacă este pronunțată de justiție [11, p. 415].

Mai buna înțelegere a instituției nulității actului juridic civil presupune și operațiunea delimitării ei față de alte cauze de ineficacitate a actului juridic civil. Nu numai nulitatea este cea care conduce la lipsirea actului juridic civil de efectele în vederea cărora a fost încheiat, ci și alte cauze, posterioare încheierii lui, precum: rezoluțiunea, rezilierea, inopozabilitatea, revocarea, caducitatea, reducțiunea.

Delimitarea nulității față de aceste alte cauze de ineficacitate a actului juridic este de natură a servi atât la mai buna configurație a conceptului de nulitate a actului juridic civil, cât și la preîntîmpinarea confundării lor. Confuzia nu este admisibilă, întrucît fiecare dintre aceste noțiuni – nulitate, rezoluțiune, reziliere, inopozabilitate, revocare, caducitate, reducțiune – este un concept juridic de sine stătător, presupunînd un regim juridic propriu, autonom [6, p. 218]. Delimitarea presupune cunoașterea, în primul rînd, a conceptelor în cauză și, apoi, semnalaarea asemănărilor și deosebirilor de regim juridic dintre ele.

În lipsa unei definiții legale, doctrina a fost cea care a definit nulita-

tea actului juridic. Astfel, în opinia mai multor autori [13, p. 319; 17, p. 176; 16, p. 30], nulitatea a fost definită ca fiind sancțiunea de drept civil care lipsește actul juridic civil de efectele contrare normelor juridice, edictate pentru încheierea sa valabilă.

În cele ce urmează vom recurge nemijlocit la exercițiul de delimitare a nulității actului juridic de cauzele de ineficacitate enunțate.

a) Nulitate – rezoluțiune. Rezoluțiunea este o sancțiune a neexecutării culpabile a unui contract sinalagmatic, cu executare dintr-o dată (*uno actu*), constînd în desființarea retroactivă a acestuia și repunerea părților în situația avută anterior încheierii contractului [19, p. 94].

Între nulitate și rezoluțiune există unele asemănări, precum:

- ambele sînt cauze de ineficacitate a actului juridic civil;
- nulitatea, ca și rezoluțiunea, desființează actul juridic cu efect retroactiv (*ex tunc*);

Între nulitate și rezoluțiune există, însă, importante deosebiri:

- sub aspectul *domeniului de aplicare*: pe cînd nulitatea se aplică tuturor categoriilor de acte juridice, rezoluțiunea privește doar contractele sinalagmatice cu executare *uno actu*;

- sub aspectul *cauzelor* ce le determină: nulitatea intervine pentru nerespectarea unor condiții de valabilitate (deci, presupune un act

nevalabil), pe cînd rezoluțiunea se datorează neexecutării culpabile a obligațiilor de către una din părțile contractului sinalagmatic (în ipoteza unui act valabil încheiat) [14, p. 412]; altfel spus, nulitatea se analizează pe terenul încheierii actului juridic, pe cînd rezoluțiunea se analizează pe terenul executării actului;

- sub aspectul *datei cauzelor*: nulitatea intervine în momentul încheierii actului juridic, pentru nerespectarea unei dispoziții legale referitoare la încheierea valabilă a actului juridic (deci, cauzele nulității sînt contemporane momentului încheierii actului), pe cînd cauza rezoluțiunii este necesarmente ulterioară încheierii actului (este, deci, subsecventă) și constă în neexecutarea culpabilă a obligației de către una dintre părți;

- nulitatea relativă și rezoluțiunea sînt supuse unor reguli diferite în ceea ce privește începutul prescripției extinctive, iar nulitatea absolută este imprescriptibilă (art. 217 alin.(3) Cod civil);

- rezoluțiunea are un caracter facultativ, deoarece cel îndreptățit să o invoce păstrează, în principiu, un drept de opțiune între a cere rezoluțiunea sau executarea silită a contractului sinalagmatic. Acest drept de opțiune nu ar trebui să existe în materia nulității, deoarece ea sancționează nerespectul legii care trebuie, în principiu, reprimat, iar nu echivalat [15, p. 519];

- în sfîrșit, sub aspectul *naturii răspunderii*: se socotește că în cazul rezoluțiunii se aplică regulile răspunderii contractuale, deoarece între părți a existat un act valabil, iar în cazul nulității sînt incidente regulile răspunderii delictuale, deoarece actul este desființat tocmai datorită faptului că de la început el nu a fost valabil [18, p. 178].

b) Nulitate – reziliere. Rezilierea este o sancțiune civilă ce constă în încetarea producerii pentru viitor a efectelor contractelor sinalagmatice cu executare succesivă pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor

de către o parte [9, p. 274]. Rezilierea este, de fapt, tot o rezoluțiune, dar cu următoarele deosebiri față de ea:

- rezilierea operează numai pentru viitor (*ex nunc*);

- rezilierea se aplică contractelor sinalagmatice care se execută prin prestații succesive, pe cînd rezoluțiunea – celor cu execuție *uno actu*.

Cu aceste rezerve, valabile și în cazul comparării nulității cu rezilierea, se poate spune că toate deosebirile dintre nulitate și rezoluțiunea pentru neexecutare sînt și deosebiri între nulitate și reziliere, cu o precizare: deși efectele nulității se produc în principiu retroactiv, iar rezilierea operează numai pentru viitor, totuși, în cazul actelor juridice cu executare succesivă nici nulitatea nu produce efecte pentru trecut [20, p. 137].

c) Nulitate – inopozabilitate. Încălcarea dispozițiilor legale, menite să asigure publicitatea actelor juridice (art. 214, 290, 321(2), 332(2), 338(3), 396(1), 431(3), 444(1), 466(2), 499 Cod civil, art. 4, 5 din Legea cadastrului bunurilor imobile, art. 6, 7 din Legea cu privire la gaj) are drept consecință principală inopozabilitatea față de terți a actelor respective.

În doctrina juridică, inopozabilitatea a fost definită ca fiind sancțiunea civilă, care face ca un act juridic sau situația juridică creată prin acest act să nu producă efecte și să nu se impună respectului terțelor persoane, ca urmare a nerespectării de către părți a formelor de publicitate cerute de lege pentru ca actul să fie opozabil terților [17, p. 163]. Astfel, dobînditorul dreptului de proprietate asupra unui imobil, de exemplu, nu poate opune dreptul său cumpărătorului ulterior al aceluiași imobil, care și-a transcris însă mai înainte titlul de proprietate, chiar dacă dobînditorul subsecvent a avut cunoștința de existența actului încheiat de primul dobînditor, afară numai dacă a existat viclenie [11, p. 259].

S-a mai susținut că dacă opozabilitatea poate fi, generic vorbind,

înțeleasă ca respectul datorat de către terți unei situații juridice generate de actul juridic, inopozabilitatea se concretizează în autoritatea terților de a ignora efectele unui act civil [15, p. 520].

La modul general, putem reține că între inopozabilitate și nulitate există următoarele deosebiri:

- ca *ipoteze de aplicare*: nulitatea vizează *toate* actele juridice, pe cînd inopozabilitatea prezintă interes, și se pune problema ei doar în cazul acelor acte juridice pentru care legea prevede anumite formalități de publicitate (astfel, conform art. 214 alin.(1) Cod civil, actul juridic ce are ca obiect bunuri imobile urmează să fie înregistrat în modul stabilit de lege);

- ca *natură a normelor juridice nerespectate*: pe cînd nulitatea privește nerespectarea unor condiții de *valabilitate* a actului, inopozabilitatea nu presupune încălcarea unor norme ce reglementează valabilitatea actului, ci numai *posibilitatea opunerii* lui terților; drept urmare, nulitatea privește un act încheiat nevalabil, pe cînd inopozabilitatea privește situația în care actul s-a încheiat în mod valabil dar, ulterior încheierii sale, nu s-au respectat cerințele de aducere a lui la cunoștința publicului (terților); cu alte cuvinte, inopozabilitatea privește un act valabil, iar nu unul lovit de nulitate; un asemenea act între părți este valabil, față de terți este inopozabil [14, p. 413];

- sub aspectul *datei cauzelor ce le determină*: cauzele de nulitate există în momentul încheierii actului juridic, pe cînd inopozabilitatea presupune, de regulă, neîndeplinirea unor formalități ulterioare încheierii actului juridic [7, p. 226];

- ca *efecte cu privire la persoane*: în caz de nulitate, efectele privesc atît părțile actului juridic, cît și terții, pe cînd în caz de inopozabilitate, efectele actului juridic se produc față de părți, dar drepturile și obligațiile născute din actul în cauză nu pot fi opuse terților;

- ca acte de „acoperire” (înlăturare) a acestor „vicii” în anumite condiții: nulitatea relativă (anulabilitatea) se înlătură, de cei ce o pot invoca, prin actul juridic numit *confirmare*, pe când inopozabilitatea poate fi înlăturată de cei ce o pot invoca, în materie de reprezentare, prin actul numit *ratificare*; cu alte cuvinte, atunci când legea permite, nulitatea se confirmă, iar inopozabilitatea se ratifică [14, p. 413].

În ceea ce privește conceptul de „confirmare”, art. 218 alin.(2) Cod civil prevede că nulitatea relativă poate fi acoperită prin voința expresă sau tacită a persoanei în al cărei interes este stabilită nulitatea. Voința de a *confirma* (s.n.) actul juridic lovit de nulitate trebuie să fie certă și evidentă.

Contrar opiniei existente în doctrină, legiuitorul moldovean, în cuprinsul art. 249 Cod civil, determinând consecințele încheierii actului juridic fără împuterniciri de reprezentare, utilizează, într-un mod oarecum impropriu, tot noțiunea de *confirmare*, deși termenul de *ratificare* ar fi de preferat în acest context.

În consecință, termenii „confirmare” și „ratificare” nu sînt sinonimi, astfel că fiecare trebuie folosit la locul și cu înțelesul lui.

d) Nulitate – revocare. Revocarea este un termen destul de ambiguu, deoarece este folosit frecvent cu diferite accepții. Uneori prin revocare se desemnează răzgîndirea sau retragerea consimțămîntului inițial. Dacă acestea sînt posibile, fie în temeiul unei clauze de decizie, fie datorită naturii actului juridic (testamentul este, de exemplu, un act civil eminentemente revocabil), revocarea desemnează o cauză de încetare *ex nunc* a efectelor unui act civil valid încheiat. Dacă revocarea e mutuală, adică realizată prin acordul de voință al părților unui contract anterior eficient, ea nu desemnează decît o modalitate de încetare a efectelor unui act juridic pe viitor prin consimțămîntul părților. Alteori, prin

revocare se desemnează o sancțiune specifică donațiilor și testamentelor, care are un regim juridic special, și care nu poate fi asimilat celor deja amintite [15, p. 521].

Dificultatea definirii noțiunii de revocare *stricto sensu* decurge din împrejurarea că în Codul civil, în literatura juridică și în practica judiciară acest termen este folosit pentru desemnarea unor concepte diferite, pornindu-se de la sensul etimologic al cuvîntului, care sugerează ideea de retractare sau revenire asupra a ceea ce s-a făcut la un moment dat. Astfel, se vorbește de revocarea ofertei ori a acceptării ofertei, în înțelesul de retragere a manifestării de voință săvîrșită de ofertant sau acceptant în vederea formării unui contract. O atare revocare se deosebește de revocarea de care înțelegem să ne ocupăm aici, întrucît nu se referă la un act juridic deja format, ci la o manifestare de voință premergătoare formării unui contract.

Revocarea, în înțelesul care ne interesează în perimetrul acestei delimitări, reprezintă acea sancțiune de drept civil, care constă în înlăturarea efectelor actului juridic civil datorită ingraturitudinii gratificatului sau neexecutării culpabile a sarcinii [9, p. 275].

În doctrina autohtonă s-a susținut că revocarea este desfacerea voluntară pentru viitor a unui act juridic încheiat legal [5, p. 195].

În Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil” se menționează că revocarea constă în retractarea voinței exprimate pentru încheierea unui act juridic [4, p. 5].

Codul civil utilizează termenul de revocare, cu semnificații diferite, în următoarele contexte: revocarea acordului prealabil la încheierea actului juridic (art. 203); revocarea ofertei (art. 683); revocarea acceptării ofertei (art. 695); dreptul de revocare în contractele cu consumatorii (art. 749); revocarea donației

pentru neexecutarea unei sarcini (art. 834 alin.3) revocarea donației pentru ingraturitudine (art. 835); revocarea promisiunii de împrumut (art. 870); revocarea mandatului (art. 1050 alin.2) revocarea cecului (art. 1272); revocarea promisiunii publice de recompensă (art. 1374); revocarea testamentului (art. 1465).

Între nulitate și revocare există asemănarea de a fi – ambele – cauze de ineficacitate a actului juridic civil, dar există și importante deosebiri, precum:

- *cea de ipoteză*: dacă nulitatea presupune un act juridic încheiat cu nerespectarea unei condiții de validitate, revocarea presupune un act juridic valabil încheiat. Astfel, dacă în discuție nu este un act valid, ci unul nul, sancțiunea nulității poate face indiferentă cercetarea concretă a mecanismelor revocării, deoarece aceasta este rezervată doar operațiunilor juridice valabile încheiate [15, p. 521];

- *cea de domeniu*: dacă nulitatea se aplică oricărui act juridic civil, revocarea se aplică, în principiu, actelor cu titlu gratuit (liberalități);

- *cea de dată a cauzelor*: cauza nulității este contemporană momentului încheierii actului juridic, pe cînd revocarea presupune cauze ulterioare încheierii actului juridic [6, p. 220];

- prescripția extintivă a acțiunilor este supusă unor reguli diferite.

e) Nulitate – caducitate. Deși nici caducitatea nu are un regim clar definit, fiind opera doctrinei și a practicii, ea afectează întotdeauna o operație juridică validă, pe care o împiedică să-și producă efectele. Astfel, caducitatea este acea cauză de ineficacitate care lovește un act juridic valid, ce nu a produs încă efecte și care se datorează unui eveniment survenit după formarea valabilă a actului și independent de voința autorului actului [12, p. 34].

Codul civil utilizează expres termenul de caducitate în art. 686, intitulat „Caducitatea ofertei”, unde prevede că oferta devine caducă

dacă nu a fost acceptată în termen sau dacă este respinsă. Fără a o numi expres, legiuitorul reglementează cazurile de caducitate a testamentului în art. 1468 Cod civil.

Pentru a se putea vorbi de caducitate este necesar, în primul rând, ca actul respectiv să întrunească toate condițiile de validitate. Actul ineficace din cauza lipsei unei condiții de validitate este nul, nu caduc.

Actul lovit de caducitate presupune apoi că pînă în momentul în care a devenit ineficace el nu a produs încă efecte. Din acest punct de vedere caducitatea se deosebește de rezoluțiune și mai ales de reziliere, care, de regulă, lovesc de ineficacitate – *ex tunc* sau *ex nunc* – acte ce au produs deja efecte. Un act care a primit un început de executare nu poate fi caduc.

Evenimentul care determină ineficacitatea actului caduc trebuie să fie ulterior formării valabile a actului. Cînd el este anterior sau concomitent săvîrșirii actului, acesta poate fi nul, dar nu caduc.

Este necesar, de asemenea, ca evenimentul care determină caducitatea să fie independent de voința autorului actului. Cînd actul este retractat de autorul său, se poate vorbi de revocare, dar nu de caducitate.

Ca orice cauză de ineficacitate, caducitatea lipsește actul de efectele sale firești. Ea nu operează însă niciodată retroactiv, ca nulitatea sau rezoluțiunea, ci numai pentru viitor, pentru bunul motiv că, după cum am arătat, ea presupune acte care nu au produs încă efecte. Ea este mai radicală decît celelalte cauze de ineficacitate, întrucît exclude, în principiu, orice efect al actului. Alte cauze de ineficacitate, ca nulitatea și rezoluțiunea, deși, de regulă, operează retroactiv, lasă uneori să subziste unele efecte, tocmai pentru că adesea intervin după ce actul a produs efecte, dintre care unele sînt ireversibile [11, p. 440].

Paralizînd, în condițiile arătate, posibilitatea de executare a actului, caducitatea se produce de plin drept,

fără a fi necesară, de regulă, o statuare judecătorească.

Fiind făcute aceste precizări necesare, putem deduce că între nulitate și caducitate există deosebiri importante în ce privește:

- *ipotezele pe care le presupun*: dacă nulitatea face ineficace un act juridic nevalabil, datorită nerespectării unei condiții de validitate, caducitatea presupune un act juridic valabil încheiat; de asemenea, pe cînd nulitatea operează independent de faptul dacă actul juridic a produs sau nu efecte, caducitatea presupune numai un act ce n-a apucat, încă, să producă efecte [20, p. 138];

- *data cauzelor ce le determină*: cauzele de nulitate sînt anterioare ori concomitente momentului încheierii actului juridic, pe cînd cauzele ce atrag caducitatea sînt întotdeauna ulterioare încheierii actului;

- *modul de producere a efectelor*: dacă nulitatea retroactivează (*ex tunc*), caducitatea produce efecte numai pentru viitor (*ex nunc*), întrucît pentru trecut nu s-au produs nici un fel de efecte ale actului;

- *raportul cu voința autorului actului*: pe cînd în cazul nulității, cauza de nulitate este dependentă sau nu de voința (intenția) autorului (părții) actului (în cazul dolului, violenței, fraudei, cauza de nulitate chiar presupune intenția), în cazul caducității întotdeauna cauza de ineficacitate este independentă de voința autorului (iar nu de cea a beneficiarului actului) [14, p. 414];

- dacă mai sus am stabilit că se poate vorbi despre nulitate ca despre o sancțiune, caducitatea nu este o sancțiune, ci un incident, care zădărnicește (juridic și/sau material) desfășurarea dorită a efectelor actului juridic, deoarece lipsește actul civil de unul dintre elementele sale (obiect, cauză) sau chiar de subiecții vizați de efectele sale (moartea unuia dintre aceștia) [15, p. 518].

f) Nulitate – reducțiune. Reducțiunea este sancțiunea civilă aplicabilă în cazul actelor juridice încheiate cu nesocotirea unor inter-

dicții stabilite de lege pentru ocrotirea unor persoane sau pentru restabilirea echilibrului contraprestațiilor într-un contract sinalagmatic cu titlu oneros și comutativ [7, p. 226]. Codul civil, deși nu o numește ca atare, prevede următoarele cazuri de aplicare a acestei sancțiuni:

- *reducțiunea prestației exagerate*, dintr-un contract cu titlu oneros încheiat prin viciul de consimțămînt care este leziunea; în acest caz, reducțiunea este o sancțiune ce funcționează alternativ cu anulabilitatea (nulitatea relativă). Astfel, conform art. 230 alin.(2), instanța de judecată poate menține actul juridic încheiat prin leziune dacă pîrțul oferă o reducere a creanței sale sau o despăgubire pecuniară echitabilă;

- *reducțiunea penalității convenționale*, dacă este vădit disproporționată în raport cu paguba suferită de creditor. În această ordine de idei, art. 630 alin.(1) statuează că, în cazuri excepționale, luîndu-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari.

În Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil” se menționează: „Reducțiunea este o sancțiune civilă care poate fi relevată din prevederile art.1505 și 1570 Cod civil. Aceasta se aplică testamentelor și constă în reducerea mărimii averii testate datorită faptului că se încalcă partea rezervată sau, în cel de-al doilea caz, datorită unor erori matematice comise de testator la întocmirea testamentului ce au avut ca urmare indicarea unei mărimi exagerate a averii, care o depășește pe cea reală” [4, p. 5].

Principalele deosebiri dintre nulitate și reducțiune vizează următoarele aspecte:

- nulitatea este aplicabilă tuturor actelor juridice, pe cînd reducțiunea se aplică fie liberalităților excesive, fie contractelor cu titlu oneros și co-

mutative (sfera de aplicare a reducțiunii este și mai restrânsă atunci când se pune problema reducțiunii unei prestații pentru leziune, cu precizarea că, într-o asemenea situație, cel interesat poate opta între a solicita fie reducerea prestației la care s-a obligat ori mărirea prestației părții adverse, fie anularea actului juridic) [12, p. 36];

- nulitatea implică un act nevalabil încheiat, pe când în cazul reducțiunii liberalităților excesive actele juridice au fost făcute în mod valabil, dar, ulterior, intervine ineficacitatea totală sau parțială, datorită încălcării rezervei succesoriale sau datorită apariției unor împrejurări, neavute în vedere de părți în momentul încheierii actului juridic, care conduc la ruperea echilibrului contractual;

- cauza nulității constă în nerespectarea unei dispoziții legale referitoare la încheierea valabilă a actului juridic, iar reducțiunea este determinată fie de încălcarea rezervei succesoriale, fie de existența, de data aceasta în chiar momentul încheierii actului juridic, a unei disproporții vădite între contraprestații.

Nulitatea mai trebuie deosebită și față de condiție ca modalitate a actului juridic civil.

Condiția este modalitatea care supune însuși raportul dintre părți unei cauze de incertitudine, făcând ca nașterea raportului să depindă de realizarea unui eveniment viitor și incert, și atunci condiția e zisă *suspensivă* sau făcând ca eventuala desființare a raportului să depindă de realizarea unui eveniment viitor și incert, și atunci condiția e zisă *rezolutorie* [8, p. 502].

Ca modalitate a actului juridic, condiția prezintă următoarele caractere:

- este un eveniment viitor; un eveniment care a avut deja loc nu constituie o condiție. Faptul că părțile au cunoscut ori nu au cunoscut împrejurarea că evenimentul era împlinit la data încheierii actului juridic se va traduce, fie într-o eroare – viciu de consimțământ, fie într-un

act juridic pur și simplu, după caz;

- realizarea evenimentului viitor este nesigură, incertă (*incertus an*). Incertitudinea în privința survenirii evenimentului și, corespunzător, în privința producerii sau menținerii efectelor actului juridic este de esență condiției, constituind caracteristica diferențială în raport cu termenul;

- stipularea condiției trebuie să fie *rodul voinței părților*. Subordonarea prin lege a eficacității actului juridic unui eveniment viitor și incert nu constituie o condiție în sensul tehnic al noțiunii. Condiția reprezintă o autolimitare a voinței părților, iar nu o cerință impusă de legiuitor;

- de realizarea evenimentului viitor și incert constitutiv de condiție suspensivă sau rezolutorie depinde nu existența actului juridic afectat de această modalitate, ci *eficacitatea* sa, producerea sau încetarea retroactivă a efectelor actului. Operația juridică săvârșită sub o atare condiție există și este validă, pentru că, prin ipoteză, întrunește toate elementele esențiale cerute de lege (consimțământ, capacitate, obiect, cauză, eventual formă), dar părțile, prin voința lor, au subordonat producerea sau dispariția retroactivă a efectelor actului împlinirii unui fapt viitor și nesigur [11, p. 276].

Menționăm că stipularea unei condiții potestative, imposibile, ilicite sau contrare regulilor de conviețuire socială atrage însă, nulitatea fie a condiției respective, fie a întregului act. Astfel, conform art. 235 Cod civil, este nulă condiția care contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri sau condiția a cărei îndeplinire este imposibilă. Actul juridic încheiat sub astfel de condiție este nul în întregime. Condiția a cărei survenire sau nesurvenire depinde de voința părților actului juridic este nulă. Actul juridic încheiat sub o astfel de condiție este nul.

În consecință, condiția imposibilă, ilicită, imorală sau contrară ordinii publice este sancționată cu

nulitate absolută. Nulitatea în acest caz este totală, adică inserarea în actul juridic a unei clauze condiționale atrage nulitatea întregului act juridic. Această normă este o derogare de la regula generală, conform căreia nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa acestei clauze [10, p. 452].

Departate de a epuiza problematica delimitării nulității de alte cauze de ineficacitate a actului juridic civil, ne-am propus să reliefăm cele mai marcante distincții care particularizează nulitatea în raport cu alte instituții de drept civil adiacente. În consecință, cunoașterea adecvată a trăsăturilor distinctive ale instituției nulității în contextul altor cauze care condiționează ineficacitatea actului juridic civil va servi drept premisă pentru aplicarea corectă a normelor legislației civile, ce guvernează efectele specifice pe care aceste cauze de ineficacitate le generează în cadrul raporturilor juridice civile concrete.

Recenziți:

Veaceslav PÎNZARI,

doctor în drept,

conferențiar universitar

Eduard BOIȘTEANU,

doctor în drept,

conferențiar universitar

Referințe bibliografice

1. Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107-XV din 6 iunie 2002. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 22.06.2002, nr. 82-86.
2. Legea cadastrului bunurilor imobile. Nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 21.05.1998, nr. 44-46/318.
3. Legea cu privire la gaj. Nr. 449-XV din 30 iulie 2001. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.10.2001, nr. 20/863.
4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a

legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil”, nr.1 din 7 iulie 2008. Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2009, nr. 4-5, p. 4-11.

5. Baieș S., Roșca N. *Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică*. Chișinău: Cartier, 2004.

6. Beleiu Gh. *Drept civil român: Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*. București: Universul juridic, 2004.

7. Boroi G. *Drept civil. Partea generală. Persoanele*. București: ALL BECK, 2001.

8. Cantacuzino M.B. *Elementele dreptului civil*. București: ALL Educațional, 1998.

9. Cojocaru A. *Drept civil. Partea generală*. București: Lumina Lex, 2000.

10. Comentariul Codului civil al Republicii Moldova. Vol. I. /Coordonatori: Buruiană M., Efrim O., Eșanu N. Chișinău: Tipografia Centrală, 2006.

11. Cosma D. *Teoria generală a actului juridic civil*. București: Ed. Științifică, 1969.

12. Florescu G. *Nulitatea actului juridic civil*. București: Hamangiu, 2008.

13. Ionașcu Tr., Barasch E. *Tratat de drept civil*. Vol. 1. Partea generală. București: Ed. Academiei R.S.R., 1967.

14. Pop A., Beleiu Gh. *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*. București: Universitatea din București, 1980.

15. Reghini I., Diaconescu Ș., Vasilescu P. *Introducere în dreptul civil*. Cluj-Napoca: Sfera Juridică, 2008.

16. Rudăreanu M. *Nulitatea actului juridic civil*. București: Ed. Fundației "România de Măine", 2004.

17. Ungureanu O. *Manual de drept civil. Partea generală*. București: ALL BECK, 1999.

18. Ungureanu O. *Drept civil. Introducere*. București: ALL BECK, 2000.

19. Stătescu C., Bârsan C. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: ALL Educațional, 2002.

20. Stoica V., Pușcaș N., Trușcă P. *Drept civil. Instituții de drept civil*. București: Universul juridic, 2004.

POBLEME CONTEMPORANE DE GARANTARE ȘI RESPECTARE A DREPTURILOR SPORTIVILOR PROFESIONIȘTI

Dumitru BOSÎI,
doctorand
Daniela ALEXEEV,
jurist

SUMMARY

The human right to practice sport, including professional sport, seems to be ensured in Republic of Moldova, as well as the sportsmen interests legal defense. Thus, there is an absence of an efficient implementation mechanism, which does not guarantee the rights of professional sportsmen. The sports law of the Republic of Moldova could be significantly improved by inflicting the practice of other countries, adjusting the national legislative framework to the European one.

* * *

Drepturile cetățenilor Republicii Moldova la practicarea sportului par a fi garantate, inclusiv a sportului profesionist, stabilind și posibilitatea apărării juridice a intereselor sportivilor. Însă, absența unui mecanism de implementare eficientă lipsește sportivii profesioniști de protecția la care au dreptul. Aplicând practica altor state, legislația Republicii Moldova poate fi îmbogățită considerabil în domeniul dreptului sportului, ajustând cadrul legislativ național la cel european.

Drepturile cetățenilor Republicii Moldova în domeniul sportului, printre care dreptul de a practica cultura fizică și sportul, inclusiv sportul ca profesie, de a se asocia în organizații de profil, de a participa la dirijarea culturii fizice și sportului sînt reglementate de Legea cu privire la cultura fizică și sport nr. 330-XIV din 25 martie 1999 (*în continuare- Legea nr. 330/1999*) [1]. În scopul asigurării acestor drepturi, statul finanțează și dirijează cultura fizică și sportul în conformitate cu programele elaborate, dezvoltă industria culturii fizice și a sportului, garantează pregătirea și perfecționarea specialiștilor în domeniu, precum și apărarea juridică a intereselor cetățenilor în domeniul respectiv, stimulează tendința cetățenilor de a duce un mod de viață sănătos. Deși normele legale garantează drepturile cetățenilor la practicarea sportului, inclusiv a sportului profesionist, stabilind concomitent posibilitatea apărării juridice a intereselor sportivilor - absența unei implementări eficiente privează

sportivii profesioniști de protecția la care au dreptul.

Dispozițiile art. 325 din Codul muncii al Republicii Moldova (CM RM) statornicesc că relațiile de muncă ale sportivilor profesioniști se reglementează prin aplicarea prevederilor prezentului cod, cu particularitățile prevăzute de legislația în vigoare [2]. Totodată articolele 16 și 17 din Legea nr. 330/1999 stabilesc acel sistem de protecție care ține cont de particularitățile relațiilor de muncă între sportivii profesioniști și cluburile pe care le reprezintă. În realitate, sportivii profesioniști se lovesc însă de o incertitudine de statut, aflîndu-se de fapt la discreția proprietarilor echipelor.

Nu este întotdeauna clară, din punct de vedere juridic, nici *deosebirea dintre sportivii profesioniști și sportivii amatori*. În perioada sovietică a sportului moldovenesc se inventase conceptul de semi-profesionist. Fie că erau angajați într-un loc (relativ) bine plătit, dar cu scoatere din producție, fie că erau studenți fără frecvență obli-